

В И С Н О В О К

щодо розгляду проєкту Закону України про внесення змін до прикінцевих положень законів України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» та «Про зайнятість населення» (реєстр.№ 14096)

За дорученням Голови Верховної Ради України Стефанчука Р.О. та відповідно до статей 93, 111, 114 Регламенту Верховної Ради України, Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів розглянув на своєму засіданні 08 липня 2026 року (Протокол № 244) проєкт Закону України про внесення змін до прикінцевих положень законів України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» та «Про зайнятість населення» (реєстр. № 14096), поданий народними депутатами України Третяковою Г.М. та Васильєвим І.С., і зазначає наступне.

Законопроєктом пропонується відновити повноваження правління Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття щодо погодження (схвалення) бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття а також передбачити, що тривалість виплати допомоги по безробіттю не може перевищувати 180 календарних днів, а максимальний розмір допомоги по безробіттю не може перевищувати 150 відсотків мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня відповідного календарного року (12,9 тис. гривень).

На сьогодні максимальний розмір допомоги по безробіттю не може перевищувати розміру мінімальної заробітної плати (8647 гривень).

Як зазначають автори законопроєкту, його прийняття забезпечить посилення ролі правління Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття у прийнятті відповідних рішень та посилить соціальний захист безробітних осіб.

Підтримуючи ідею законопроєкту варто зазначити наступне.

Заслуговує на підтримку пропозиція щодо відновлення повноважень правління Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Надзвичайні тимчасові заходи, які були застосовані в перші роки повномасштабного вторгнення для забезпечення можливості найбільш раціонального використання фінансово-матеріальних ресурсів виявилися недостатньо ефективними з погляду забезпечення належного рівня захисту застрахованих осіб та вичерпали свій потенціал.

Проте, дискусійними є положення, якими передбачається збільшити тривалість виплати допомоги по безробіттю з одночасним підвищенням її розміру.

Міністерство фінансів України зазначає, що реалізація проєкту закону не матиме впливу на показники державного бюджету, проте впливатиме на бюджет Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. За орієнтовними розрахунками реалізація законодавчої ініціативи у 2026 році потребуватиме додаткових видатків з бюджету Фонду в обсязі 796,6 млн грн.

Крім того, запропоновані зміни можуть призвести до перегляду пропорцій розподілу єдиного соціального внеску між видами загальнообов'язкового державного соціального страхування та зменшення відсотка відрахування на пенсійне страхування.

Також Міністерство фінансів України зауважує на тому, що пропозиція щодо збільшення розмірів і термінів виплат допомоги по безробіттю не стимулюватиме безробітних до працевлаштування, а навпаки призведе до довгострокового отримання ними допомоги по безробіттю.

Аналогічну думку висловлює і Спільний представницький орган сторони роботодавців на національному рівні, зауваживши, що згадані зміни не сприятимуть швидкій інтеграції безробітних у ринок праці, на тлі зростаючого критичного дефіциту кадрів, викликаного неконтрольованим потоком зовнішньої трудової міграції через війну, мобілізаційними процесами, вимушеного залучення іноземних працівників тощо.

Міністерство економіки, довілля та сільського господарства України і Державний центр зайнятості також висловлюють застереження щодо доцільності збільшення тривалості виплати допомоги по безробіттю під час дії воєнного стану для усіх категорій безробітних осіб зауваживши, що обсяг витрат Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття може суттєво зростати з огляду на очікування у найближчі роки значної кількості звільнених у відставку/запас військовослужбовців, які повертатимуться до цивільного життя. Сьогодні в Україні кількість вакансій у два рази перевищує кількість осіб, які шукають роботу (Єдиний портал вакансій налічує більше 230 тис. вакансій). Шукачам роботи надається комплекс послуг, який включає пошук підходящої і бажаної роботи, сприяння у працевлаштуванні на постійне місце роботи, залучення до тимчасової зайнятості через громадські роботи та інші роботи тимчасового характеру, суспільно корисні роботи, професійну орієнтацію, професійне навчання. Крім того, діє низка програм, що фінансуються за рахунок коштів Фонду.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України зазначило, що реалізація положень проєкту без його належного фінансово-економічного обґрунтування може призвести до розбалансування доходної та видаткової частини бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, викликати дефіцит коштів, що, у свою чергу, призведе до невиконання ним його статутних завдань,

особливо в частині фінансування витрат, пов'язаних із наданням матеріального забезпечення та соціальних послуг у обсягах, передбачених Законом.

Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України підтримує законопроект.

Міністерство фінансів України, Спільний представницький орган сторони роботодавців на національному рівні не підтримують законопроект.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету у своєму висновку зазначив, що законопроект матиме вплив на показники бюджету (збільшуючи витрати Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, може зумовити додаткові видатки державного бюджету для надання фінансової допомоги цьому Фонду, що, в свою чергу, потребуватиме додаткових видатків державного бюджету на покриття дефіциту Пенсійного фонду України).

Державний центр зайнятості підтримує окремі положення законопроекту.

Міністерство юстиції України повідомляє про відсутність пропозицій та зауважень до законопроекту.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини підтримує зазначений законопроект.

Спільний представницький орган всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні зауважень та пропозицій до законопроекту не має.

Комітет Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу зазначив, що положення законопроекту не підпадають під дію міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

За результатами розгляду та обговорення законопроекту Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів ухвалив цей висновок і прийняв рішення рекомендувати Верховній Раді України:

1. Відповідно до частини третьої статті 93 Регламенту Верховної Ради України включити проект Закону України про внесення змін до прикінцевих положень законів України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» та «Про зайнятість населення» (реєстр.№ 14096), поданий народними депутатами України Третяковою Г.М. та Васильєвим І.С. до порядку денного п'ятнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання.

2. Відповідно до пункту 1 частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України за наслідками розгляду в першому читанні прийняти законопроект за основу.

3. Співдоповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України з цього питання визначено Голову Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів Третякову Г.М.

Голова Комітету

Галина Третякова

В И С Н О В О К

**щодо невиключення до порядку денного сесії
проекту Закону України про внесення змін до Закону України
«Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»
щодо відновлення позапланових заходів державного нагляду
(контролю) за додержанням законодавства про працю в
частині виплати заробітної плати
(реєстр. № 15323)**

Відповідно до статті 16 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» та доручення Голови Верховної Ради України Стефанчука Р.О. Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів на своєму засіданні 8 липня 2026 року (протокол № 244) розглянув проект Закону України про внесення змін до Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» щодо відновлення позапланових заходів державного нагляду (контролю) за додержанням законодавства про працю в частині виплати заробітної плати (реєстр. № 15323 від 11.06.2026), поданий народним депутатом України Гнатенком В.С.

Законопроектом пропонується частину третю статті 16 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану», яка визначає підстави проведення позапланових заходів державного нагляду (контролю) у період дії воєнного стану, доповнити абзацами про проведення таких заходів:

«за зверненням фізичної особи (працівника) про порушення стосовно неї законодавства про працю в частині оплати праці, зокрема наявності заборгованості з виплати заробітної плати;

при настанні аварії, смерті потерпілого внаслідок нещасного випадку або професійного захворювання, що було пов'язано з діяльністю суб'єкта господарювання».

На думку автора законопроекту його прийняття дозволить відновити ефективний захист прав найманих працівників на своєчасну оплату праці.

Підтримуючи мету законопроекту щодо забезпечення конституційного права громадян на своєчасну оплату праці, Комітет вважає за доцільне висловити деякі зауваження щодо його положень, а саме такі.

1. У пояснювальній записці до проекту закону зазначено, що реалізація даної законодавчої ініціативи забезпечить «розблокування дієвого інструменту

державного контролю саме для випадків виникнення заборгованості» та «розширення переліку підстав для здійснення таких заходів».

Разом з тим слід звернути увагу, що частиною третьою статті 16 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» визначено, що позапланові заходи державного нагляду (контролю) у період дії воєнного стану здійснюються за наявності підстав, визначених абзацами п'ятим, восьмим, дев'ятим і десятим частини першої статті 6 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». До таких підстав, зокрема, віднесено:

- звернення фізичної особи (фізичних осіб) про порушення, що спричинило шкоду її (їхнім) правам, законним інтересам, життю чи здоров'ю, навколишньому природному середовищу чи безпеці держави, з додаванням документів чи їх копій, що підтверджують такі порушення (за наявності);

- настання аварії, пожежі, смерті потерпілого внаслідок нещасного випадку або професійного захворювання, що було пов'язано з діяльністю суб'єкта господарювання.

Порівняльний аналіз чинних підстав і тих, що запропоновані проектом закону, свідчить про наявність певного дублювання положень. Більше того, чинні норми мають ширший спектр охоплення обставин, які є підставою для проведення позапланових заходів державного нагляду (контролю) у період дії воєнного стану, та поглинають передбачені проектом.

Як зазначає Державна служба України з питань праці, на виконання доручення Прем'єр-міністра України від 10 квітня 2024 р. № 11600/0/1-24¹ Держпраці здійснює позапланові заходи державного нагляду (контролю) з питань додержання законодавства про працю в частині дотримання строків і першочерговості виплати заробітної плати щодо суб'єктів господарювання, стосовно яких наявна інформація про порушення строків виплати заробітної плати більше як за один місяць.

Крім того Держпраці зауважує, що за чинного нормативного регулювання внесення запропонованих законопроектів змін саме по собі не забезпечить досягнення його мети, оскільки особливості здійснення позапланових заходів державного нагляду (контролю) в умовах воєнного стану визначаються також постановою Кабінету Міністрів України від 13 березня 2022 р. № 303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) в умовах воєнного стану».

Проте відповідні доручення Кабінету Міністрів України забезпечити приведення власних нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом у законопроекті відсутні.

2. У законопроекті використовується поняття «заборгованість з виплати заробітної плати», визначення якого міститься лише у Методологічних положеннях з організації державного статистичного спостереження «Стан

¹ Відповідно до абзацу восьмого частини першої статті 6 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» однією з підстав для проведення позапланового заходу державного нагляду (контролю) є доручення Прем'єр-міністра України.

виплати заробітної плати», затверджених наказом Державного комітету статистики України від 20.10.2011 № 264. Проте Кодекс законів про працю України, закони України «Про оплату праці», «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» та інші законодавчі акти у сфері праці вживають поняття «строки виплати заробітної плати», «порушення строків виплати заробітної плати», «строки оплати праці» тощо.

З огляду на зазначене термінологія законопроекту потребує приведення у відповідність до термінології вказаних законодавчих актів з метою уникнення неоднозначного трактування та застосування правових норм.

За результатами попереднього аналізу законопроекту на предмет наявності положень, що можуть стосуватися міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та права Європейського Союзу, який здійснено експертами проекту міжнародної технічної допомоги «Програма підтримки інтеграції України до ЄС (Ukraine2EU)», правовідносини, які планується врегулювати законопроектом № 15323, не регулюються правом ЄС та Угодою про асоціацію з ЄС.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловлює зауваження до поданого законопроекту.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини підтримує законопроект.

Міністерство фінансів України зазначає, що у межах компетенції зауважень до законопроекту не має.

Міністерство юстиції України в межах компетенції повідомляє про відсутність пропозицій та зауважень до проекту закону. Водночас зазначає, що для вироблення остаточної позиції щодо проекту закону слід враховувати позицію Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України.

Державна служба України з питань праці висловлює зауваження та пропозиції до законопроекту.

Спільний представницький орган репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні висловлює зауваження та пропозиції до законопроекту.

Спільний представницький орган сторони роботодавців на національному рівні вважає, що сфера правових відносин, яку пропонує врегулювати розробник законопроектом № 15323, не потребує додаткового правового врегулювання.

Національна тристороння соціально-економічна рада повідомляє, що стороною роботодавців Національної тристоронньої соціально-економічної ради проект закону опрацьований, пропозиції та зауваження до нього відсутні. Крім того НТСЕР надає пропозиції профспілкової сторони.

Враховуючи вищезазначене, а також висловлені зауваження і пропозиції учасників засідання Комітету та результати обговорення положень проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» щодо відновлення позапланових заходів державного нагляду (контролю) за дотриманням законодавства про працю в

частині виплати заробітної плати (реєстр. № 15323), поданого народним депутатом України Гнатенком В.С., Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів ухвалив висновок та рекомендує Верховній Раді України зазначений законопроект не включати до порядку денного сесії.

Голова Комітету

Галина Третьякова

ВИСНОВОК

щодо проекту Закону України про статус учасників забезпечення життєдіяльності населення, функціонування держави та критичної інфраструктури на територіях активних бойових дій, гарантії їх соціального захисту (реєстр. № 15340)

Відповідно до статті 16 Закону України «Про комітети Верховної Ради України», статті 93 Регламенту Верховної Ради України та доручення Голови Верховної Ради України Стефанчука Р.О. Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів на своєму засіданні 8 липня 2026 року (Протокол №244) розглянув проект Закону України про статус учасників забезпечення життєдіяльності населення, функціонування держави та критичної інфраструктури на територіях активних бойових дій, гарантії їх соціального захисту (реєстр. № 15340 від 22.06.2026), поданий народним депутатом України Третьяковою Г.М. та іншими народними депутатами України (далі – проект Закону №15340).

Проект Закону № 15340 розроблено з метою створення спеціального правового механізму визнання, захисту та належного забезпечення осіб, які в умовах воєнного стану фактично та особисто виконують суспільно необхідні функції на територіях активних бойових дій, забезпечуючи життєдіяльність населення, сталість роботи держави, територіальних громад, об'єктів критичної інфраструктури та державних електронних інформаційних ресурсів.

Необхідність впровадження такого механізму, на думку авторів законопроекту, зумовлена тим, що чинне законодавство не розмежовує належним чином осіб, які фактично перебувають у зоні підвищеної небезпеки та виконують там трудові або службові обов'язки, від осіб, які здійснюють відповідні функції дистанційно, з інших територій або лише формально перебувають у трудових чи службових правовідносинах.

У пояснювальній записці зазначено, що законопроект спрямований не на створення чергової загальної пільгової категорії, а на формування практичної моделі захисту осіб, без яких у громадах, що перебувають під безпосереднім впливом бойових дій, неможливе забезпечення водопостачання, електропостачання, медичної допомоги, соціальних послуг, адміністративного управління, транспорту, зв'язку, аварійно-відновлювальних робіт, функціонування реєстрів та інших життєво необхідних систем.

Проектом Закону № 15340, зокрема, передбачається:

- визначення спеціального статусу учасника забезпечення життєдіяльності на територіях активних бойових дій та запровадження чітких критеріїв набуття такого статусу;
- встановлення строкового характеру гарантій, за якого пільги, компенсації, податкові та інші переваги не є пожиттєвими, а застосовуються виключно за періоди фактичного виконання функцій або протягом визначених законом строків після завершення такого виконання;
- створення спеціальної моделі організації праці та служби на територіях активних бойових дій, зокрема через контрактну форму залучення, вахтовий метод, чергування, ротацію, документальне підтвердження періодів виконання функцій, визначення істотних умов контракту, режиму праці, відпочинку, транспортування, проживання, евакуації та безпечного припинення виконання функцій у разі загрози життю чи здоров'ю;
- забезпечення належної матеріальної мотивації та компенсації підвищених ризиків, зокрема шляхом запровадження спеціального режиму оплати праці, обов'язкових і додаткових надбавок, компенсаційних, гарантійних та заохочувальних виплат, а також заборони зменшення основної оплати праці у зв'язку із застосуванням податкових, страхових або інших гарантій;
- формування системи безпеки та превентивного захисту;
- запровадження обов'язкового страхування життя, здоров'я та ризику тривалої втрати працездатності осіб, які виконують функції на відповідних територіях, з недопущенням покладення витрат за таке страхування на саму особу або зменшення її заробітної плати;
- врегулювання постконтрактного захисту, що включатиме медичний огляд, психологічну підтримку, реабілітацію, гарантії зайнятості, захист від необгрунтованого звільнення, а також врахування наслідків поранення, травми, захворювання, психологічного виснаження чи тривалої втрати працездатності;
- визначення особливостей відповідальності за майно, надане для виконання функцій на територіях активних бойових дій;
- створення правових підстав для тимчасового житлового забезпечення осіб, які виконують відповідні функції, через гуртожитки та фонди житла для тимчасового проживання на строк фактичного виконання функцій або строк дії контракту;
- запровадження податкової гарантії щодо доходів, отриманих у зв'язку з фактичним та особистим виконанням функцій на відповідних територіях, із одночасним встановленням запобіжників проти її застосування до дистанційної, надомної, формальної або разової роботи з інших територій тощо.

Таким чином, законопроектом пропонується прийняти первинний Закон України, що міститиме п'ять розділів та двадцять три статті.

- Розділ I «Загальні положення» (статті 1-4): визначається предмет регулювання та основні завдання Закону; основні терміни; особи, які матимуть право на статус; правова природа статусу та строковість застосування гарантій;

- Розділ II «Порядок надання та підтвердження статусу» (статті 5-7): визначаються підстави для надання статусу; порядок надання статусу; посвідчення та Реєстр;

- Розділ III «Гарантії соціального захисту та строки їх застосування» (статті 8-21): визначаються загальні гарантії учасників забезпечення життєдіяльності на територіях активних бойових дій; спеціальний режим оплати праці; фонд оплати праці та фонд заохочень; фонд житла для учасників забезпечення життєдіяльності на відповідних територіях; контракт для виконання функцій на відповідних територіях; істотні умови контракту; строк контракту; вахтовий метод виконання функцій; гарантії безпеки, евакуації та безпечного виконання функцій; особливості юридичної відповідальності; страхування життя, здоров'я та ризику тривалої втрати працездатності; постконтрактний захист, реабілітація та гарантії зайнятості; особливості відповідальності за майно; інформаційний та соціальний супровід членів сім'ї;

- Розділ IV «Фінансування, контроль та відповідальність» (статті 22-23): визначається фінансування гарантій; відповідальність за порушення цього Закону;

- Розділ V «Прикінцеві та перехідні положення».

Прикінцевими положеннями законопроекту передбачено внесення низки дублюючих змін до інших законодавчих актів, зокрема:

- у Законі України «Про оплату праці» пропонується розширити положення статі 3¹ Гарантії забезпечення мінімальної заробітної плати, статті 8 Сфера державного регулювання оплати праці, статті 12 Інші норми і гарантії в оплаті праці, статті 13 Оплата праці працівників установ і організацій, що фінансуються з бюджету, статті 15 Організація оплати праці на підприємствах, та доповнено новою статтею 20¹ Особливості оплати праці працівників, яким надано статус учасника забезпечення життєдіяльності на територіях активних бойових дій;

- Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» пропонується доповнити новими статтями 2¹ - 2⁹ та 10¹ - 10⁴, якими передбачено положення щодо укладення контракту для виконання функцій на відповідних територіях у значенні Закону України «Про статус учасників забезпечення життєдіяльності на територіях активних бойових дій, гарантії їх соціального захисту», істотні умови контракту, його строку дії, оплати праці, фонду оплати праці та фонд заохочень, гарантії безпеки, евакуації та безпечного виконання функцій на відповідних територіях, особливості юридичної відповідальності сторін, страхування життя, здоров'я та ризику тривалої втрати працездатності працівника, постконтрактний захист, реабілітація та гарантії зайнятості працівника, особливості відповідальності за майно, надане працівнику, фонду житла для працівників, які

виконують функції на відповідних територіях, а також щодо надання податкової гарантії для осіб, які виконують функції на територіях активних бойових дій;

- у Законі України «Про державну службу» пропонується внести зміни до статей 13 та 18, якими передбачено розширення повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби (Нацдержслужба) та служби управління персоналом державного органу, а також доповнено статті 41, 42, 44, 50, 52, 54 та 55 положеннями щодо переведення державного службовця для виконання функцій на відповідних територіях у значенні Закону України «Про статус учасників забезпечення життєдіяльності на територіях активних бойових дій, гарантії їх соціального захисту», направлення державного службовця у службове відрядження на території активних бойових дій, а також оцінювання результатів службової діяльності державного службовця, який виконував функції на відповідних територіях, оплати праці, премій та надбавок, створення належних умов для виконання посадових обов'язків, соціально-побутового забезпечення на відповідних територіях, підстави притягнення до дисциплінарної відповідальності тощо;

- у Житловому кодексі України пропонується врегулювати питання щодо надання і користування жилими приміщеннями з фондів житла для тимчасового проживання, гуртожитками на відповідних територіях тощо.

На думку авторів законопроекту, реалізація його положень сприятиме підвищенню кадрової стійкості громад, державних органів, підприємств, установ та організацій, які працюють у складних безпекових умовах, та посиленню захисту осіб, які виконують суспільно необхідні функції в умовах підвищеного ризику для життя і здоров'я.

Потрібно відмітити, що законопроект потребує ретельного доопрацювання з урахуванням вимог нормопроєктувальної техніки.

У Розділі IV ФІНАНСУВАННЯ, КОНТРОЛЬ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ містяться статті, якими регулюються питання фінансування гарантій та відповідальності за порушення цього Закону, проте повністю відсутні положення щодо контролю.

Також неможна залишити поза увагою той факт, положення спеціального законопроекту майже повністю продубльовано у законах України «Про оплату праці», «Про державну службу» та «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану».

З метою реалізації передбачених законопроектом ініціатив щодо запровадження податкової гарантії, а також забезпечення фінансування положень законопроекту з державного бюджету або з бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад народними депутатами України одночасно подано два супутніх законопроекти, це проекти законів України:

- «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо фінансового забезпечення гарантій учасників забезпечення життєдіяльності населення,

функціонування держави та критичної інфраструктури на територіях активних бойових дій» (реєстр. №15341), головним комітетом з підготовки та попереднього розгляду якого визначено Комітет з питань бюджету;

- «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо реалізації Закону України «Про статус учасників забезпечення життєдіяльності населення, функціонування держави та критичної інфраструктури на територіях активних бойових дій, гарантії їх соціального захисту» (реєстр. №15342), головним комітетом з підготовки та попереднього розгляду якого визначено Комітет з питань фінансів, податкової та митної політики.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України, проаналізувавши поданий законопроект, висловлює щодо змісту свої зауваження.

Міністерство фінансів України повідомляє, що реалізація акта матиме вплив на показники бюджетів усіх рівнів та у разі його прийняття потребуватиме фінансового забезпечення з відповідних бюджетів, тому законопроект потребує доопрацювання та надання фінансово-економічних обґрунтувань.

Міністерство культури України в цілому підтримуючи законодавчу ініціативу пропонує переглянути положення статті 3 законопроекту щодо обов'язкової вимоги виконання відповідних функцій протягом не менше шести місяців для набуття статусу учасника забезпечення життєдіяльності на територіях активних бойових дій, оскільки, евакуація і збереження культурних цінностей в умовах загрози окупації або інтенсивних обстрілів здійснюються протягом кількох днів чи тижнів і пов'язані з надзвичайно високим ризиком для життя. Позбавлення таких працівників права на спеціальний статус виключно через невідповідність шестимісячному строку суперечить меті законопроекту та не враховує специфіку їхньої діяльності.

Міністерство розвитку громад та територій України в межах компетенції підтримує проект Закону №15340 водночас висловлює зауваження та пропозиції до термінології законопроекту. Міністерство також пропонує розглянути питання обов'язкового формування фонду заохочень для державних органів та фінансування для державних органів з державного бюджету передбачених законопроектом гарантій.

Міністерство освіти і науки України не має зауважень та пропозицій до тексту законопроекту.

Міністерство цифрової трансформації України висловлює свої зауваження.

Міністерство енергетики України повідомляє про підтримку законопроекту.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку надало пропозиції до термінології законопроекту.

Пенсійний фонд України повідомляє про відсутність зауважень до законопроекту.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини повідомляє, що проект акта підтримується.

АТ «Укрпошта» не має зауважень і пропозицій до законопроекту.

Київська, Дніпропетровська та Кіровоградська обласні державні адміністрації повідомляють про відсутність зауважень та пропозицій до законопроекту.

За результатами розгляду Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів ухвалив цей висновок та рекомендує Верховній Раді України проект Закону України про статус учасників забезпечення життєдіяльності населення, функціонування держави та критичної інфраструктури на територіях активних бойових дій, гарантії їх соціального захисту (реєстр. № 15340), поданий народним депутатом України Третяковою Г.М. та іншими народними депутатами України, включити до порядку денного сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та за результатами розгляду в першому читанні, керуючись пунктом 1 частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України, прийняти за основу.

Співдоповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України визначено Голову Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів Третякову Г.М.

Проект Постанови Верховної Ради України додається.

Голова Комітету

Галина ТРЕТЯКОВА

В И С Н О В О К

**щодо проєкту Закону України про внесення змін до
Бюджетного кодексу України щодо фінансового забезпечення
гарантій учасників забезпечення життєдіяльності населення,
функціонування держави та критичної інфраструктури на
територіях активних бойових дій
(реєстр. № 15341)**

За дорученням Голови Верховної Ради України та відповідно до статті 16 Закону України «Про комітети Верховної Ради України», частини сьомої статті 93 Регламенту Верховної Ради України Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів на своєму засіданні 8 липня 2026 року (протокол № 244) розглянув проєкт Закону України про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо фінансового забезпечення гарантій учасників забезпечення життєдіяльності населення, функціонування держави та критичної інфраструктури на територіях активних бойових дій (реєстр. № 15341 від 22.06.2026), поданий народними депутатами України Третяковою Г.М., Клочком А.А. та іншими.

Законопроектом пропонується шляхом внесення змін до Бюджетного кодексу України передбачити:

віднесення до видатків державного бюджету фінансування державних програм із забезпечення строкових гарантій соціального захисту осіб, яким надано статус учасників забезпечення життєдіяльності населення, функціонування держави та критичної інфраструктури на територіях активних бойових дій у частині фінансування виплат, компенсацій, страхування, медичної, психологічної, реабілітаційної, житлової, транспортної, евакуаційної та іншої підтримки, що здійснюється за рахунок коштів державного бюджету відповідно до закону;

віднесення до видатків місцевих бюджетів фінансування місцевих програм і заходів із забезпечення строкових гарантій соціального захисту зазначених осіб, які фактично виконували відповідні функції в інтересах територіальних громад;

запровадження нового виду міжбюджетного трансферту – субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення соціальних гарантій таких осіб;

визначення цільового спрямування субвенції, основних критеріїв її розподілу між місцевими бюджетами та повноважень Кабінету Міністрів

України щодо встановлення порядку й умов її надання та використання, а також порядку звітування та контролю за цільовим використанням цих коштів;

встановлення, що надання особі відповідного статусу за періоди, які передували набранню чинності законом, не є самостійною підставою для виникнення бюджетних зобов'язань за минулі бюджетні періоди, якщо інше не передбачено законом про Державний бюджет України або окремою бюджетною програмою.

Крім того доручається Кабінету Міністрів України підготувати фінансово-економічне обґрунтування джерел фінансування для реалізації цього Закону, розробити та затвердити порядок і умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, визначити порядок формування потреби у видатках на відповідні гарантії та забезпечити їх врахування під час підготовки проєктів законів про Державний бюджет України.

Набрання чинності даним законопроектом пов'язано з набранням чинності Законом України «Про статус учасників забезпечення життєдіяльності населення, функціонування держави та критичної інфраструктури на територіях активних бойових дій, гарантії їх соціального захисту», який наразі зареєстрований як проєкт закону під №15340.

На думку авторів проєкту закону, реалізація цієї законодавчої ініціативи сприятиме формуванню більш справедливої та фінансово збалансованої моделі державної підтримки осіб, які в умовах воєнного стану та активних бойових дій забезпечують базові функції держави, громад і критичної інфраструктури.

Разом з тим щодо окремих положень законопроекту слід зауважити таке.

1. Частиною третьою статті 91 Регламенту Верховної Ради України передбачено, зокрема, що у разі внесення законопроекту, проєкту іншого акта, прийняття якого призведе до зміни показників бюджету (надходжень бюджету та/або витрат бюджету), суб'єкт права законодавчої ініціативи зобов'язаний додати фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки). Аналогічна вимога міститься і у статті 27 Бюджетного кодексу України.

У пояснювальній записці до проєкту закону вказано, що «реалізація положень проєкту Закону може потребувати видатків з Державного бюджету України та місцевих бюджетів у разі прийняття закону про статус учасників забезпечення життєдіяльності населення, функціонування держави та критичної інфраструктури на територіях активних бойових дій і запровадження відповідних строкових гарантій соціального захисту».

Проте, авторами проєкту всупереч вимог статті 91 Регламенту Верховної Ради України та статті 27 Бюджетного кодексу України не надано фінансово-економічних обґрунтувань та відповідних розрахунків. Натомість доручається Кабінету Міністрів України у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом підготувати фінансово-економічне обґрунтування джерел його фінансування, що фактично паралізує його реалізацію мінімум на 3 місяці, оскільки впродовж цього часу виконання законодавчих положень не буде забезпечено фінансовими ресурсами.

2. У розділі II «Прикінцеві та перехідні положення» законопроекту пропонується внести зміни до Закону України від 20 грудня 2016 року № 1794-VIII «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України», відтермінувавши дату набрання чинності положеннями щодо віднесення видатків на оплату послуг із здійснення патронату над дитиною та виплату соціальної допомоги на утримання дитини в сім'ї патронатного вихователя до місцевих бюджетів на 10 років.

Зазначені положення не узгоджуються з назвою законопроекту та його предметом правового регулювання, оскільки метою його розробки визначено «створення належного бюджетно-правового механізму фінансового забезпечення строкових гарантій соціального захисту осіб, яким відповідно до закону надано статус учасника забезпечення життєдіяльності населення, функціонування держави та критичної інфраструктури на територіях активних бойових дій», а не регулювання питань щодо видатків на оплату послуг із здійснення патронату над дитиною та виплату соціальної допомоги на утримання дитини в сім'ї патронатного вихователя.

Міністерство фінансів України повідомляє, що не підтримує проєкт закону.

Міністерство юстиції України в межах компетенції повідомляє про відсутність зауважень. Водночас звертає увагу, що для вироблення остаточної позиції щодо поданого проєкту закону слід враховувати позиції Міністерства фінансів України, Міністерства економіки, довілля та сільського господарства України і Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України.

Спільний представницький орган репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні не має зауважень та пропозицій до законопроекту.

Національна тристороння соціально-економічна рада повідомляє, що проєкт закону опрацьований стороною роботодавців. Пропозицій та зауважень до проєкту закону немає.

Враховуючи вищезазначене та результати обговорення положень проєкту Закону України про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо фінансового забезпечення гарантій учасників забезпечення життєдіяльності населення, функціонування держави та критичної інфраструктури на територіях активних бойових дій (реєстр. № 15341), Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів ухвалив висновок та рекомендує Верховній Раді України зазначений законопроект за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу.

Надіслати даний висновок головному Комітету – Комітету Верховної Ради України з питань бюджету.

Голова Комітету

Галина Третякова

В И С Н О В О К

**щодо проєкту Закону України про внесення змін до
Податкового кодексу України щодо реалізації Закону України
«Про статус учасників забезпечення життєдіяльності населення,
функціонування держави та критичної інфраструктури на
територіях активних бойових дій, гарантії їх соціального захисту
(реєстр. № 15342)**

За дорученням Голови Верховної Ради України та відповідно до статті 16 Закону України «Про комітети Верховної Ради України», частини сьомої статті 93 Регламенту Верховної Ради України Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів на своєму засіданні 8 липня 2026 року (протокол № 244) розглянув проєкт Закону України про внесення змін до Податкового кодексу України щодо реалізації Закону України «Про статус учасників забезпечення життєдіяльності населення, функціонування держави та критичної інфраструктури на територіях активних бойових дій, гарантії їх соціального захисту (реєстр. № 15342 від 22.06.2026), поданий народними депутатами України Третяковою Г.М., Клочком А.А. та іншими.

Законопроектом пропонується внести зміни до Податкового кодексу України, якими передбачається:

звільнити від оподаткування податком на доходи фізичних осіб доходи у вигляді заробітної плати, посадового окладу, грошового забезпечення, обов'язкових і додаткових надбавок, доплат, премій, винагород, одноразових та періодичних заохочувальних виплат, компенсаційних та інших виплат, нарахованих платнику податку, якому надано статус учасника забезпечення життєдіяльності на територіях активних бойових дій відповідно до закону, за підтверджені періоди фактичного та особистого виконання ним трудових, службових або інших суспільно необхідних функцій на відповідних територіях;

зобов'язати податкового агента не утримувати ПДФО із зазначених доходів за наявності документального підтвердження відповідного статусу особи та періодів виконання нею функцій;

визначити перелік документів, що підтверджують право на застосування податкової пільги, а також передбачити можливість проведення подальшого перерахунку податку у разі отримання такого підтвердження після виплати доходу;

встановити, що податкова гарантія не застосовується до доходів за періоди дистанційної чи надомної роботи з іншої території, виконання разових завдань без фактичного перебування на відповідних територіях або формального перебування у трудових, службових чи інших правовідносинах без фактичного та особистого виконання функцій на територіях активних бойових дій;

встановити, що застосування податкової гарантії не може бути підставою для зменшення розміру нарахованих виплат, належних особі відповідно до закону, трудового договору, контракту, акта роботодавця або іншої законної підстави.

Також законопроектом визначаються особливості набрання чинності та застосування податкової гарантії без ретроспективного повернення раніше сплаченого ПДФО, крім випадків, прямо передбачених законом або окремою бюджетною програмою.

Крім того, як і в проєкті закону № 15341:

Кабінету Міністрів України доручається підготувати фінансово-економічне обґрунтування джерел фінансування для реалізації цього закону;

набрання чинності законопроектом № 15342 пов'язано з набранням чинності Законом України «Про статус учасників забезпечення життєдіяльності населення, функціонування держави та критичної інфраструктури на територіях активних бойових дій, гарантії їх соціального захисту», який наразі зареєстрований як проєкт закону під №15340.

На думку авторів проєкту закону його прийняття матиме позитивний соціально-економічний і правовий вплив та сприятиме формуванню справедливої, адресної і фінансово збалансованої системи податкової підтримки осіб, які працюють або виконують службові функції у найскладніших безпекових умовах.

Водночас щодо окремих положень законопроекту слід зауважити таке.

Частиною третьою статті 91 Регламенту Верховної Ради України передбачено, зокрема, що у разі внесення законопроекту, проєкту іншого акта, прийняття якого призведе до зміни показників бюджету (надходжень бюджету та/або витрат бюджету), суб'єкт права законодавчої ініціативи зобов'язаний додати фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки). Аналогічна вимога міститься і у статті 27 Бюджетного кодексу України.

У пояснювальній записці до проєкту закону вказано, що «реалізація законопроекту може мати вплив на доходну частину державного та місцевих бюджетів у частині ненадходження податку на доходи фізичних осіб із доходів, нарахованих особам, яким надано відповідний статус, за підтверджені періоди фактичного та особистого виконання ними функцій на територіях активних бойових дій».

Проте, авторами проєкту всупереч вимог статті 91 Регламенту Верховної Ради України та статті 27 Бюджетного кодексу України не надано фінансово-економічних обґрунтувань та відповідних розрахунків. Натомість доручається Кабінету Міністрів України у тримісячний строк з дня набрання чинності цим

Законом підготувати фінансово-економічне обґрунтування джерел його фінансування, що фактично паралізує його реалізацію мінімум на 3 місяці, оскільки впродовж цього часу виконання законодавчих положень не буде забезпечено фінансовими ресурсами.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини підтримує законопроект.

Міністерство фінансів України і Державна податкова служба України повідомляють, що не підтримують проект закону.

Міністерство юстиції України висловлює зауваження та пропозиції до законопроекту. Водночас звертає увагу, що для вироблення остаточної позиції щодо поданого проекту закону слід враховувати позиції Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України і Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України.

Спільний представницький орган репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні не має зауважень та пропозицій до законопроекту.

Національна тристороння соціально-економічна рада повідомляє, що проект закону опрацьований стороною роботодавців. Пропозицій та зауважень до проекту закону немає.

Враховуючи вищезазначене та результати обговорення положень проекту Закону України про внесення змін до Податкового кодексу України щодо реалізації Закону України «Про статус учасників забезпечення життєдіяльності населення, функціонування держави та критичної інфраструктури на територіях активних бойових дій, гарантії їх соціального захисту (реєстр. № 15342), Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів ухвалив висновок та рекомендує Верховній Раді України зазначений законопроект за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу.

Надіслати даний висновок головному Комітету – Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики.

Голова Комітету

Галина Третьякова

В И С Н О В О К

Протокол № 244

8 липня 2026 року

**щодо розгляду проєкту Закону України
про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України
на 2026 рік» щодо погодження відкриття нових бюджетних програм
у сфері соціальної політики та захисту прав ветеранів
(реєстр. № 15315)**

За дорученням Голови Верховної Ради України Стефанчука Р.О. та відповідно до статті 16 Закону України «Про комітети Верховної Ради України», частини сьомої статті 93 Регламенту Верховної Ради України, Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів розглянув на своєму засіданні 8 липня 2026 року (Протокол № 244) проєкт Закону України про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік» щодо погодження відкриття нових бюджетних програм у сфері соціальної політики та захисту прав ветеранів (реєстр. № 15315), поданий народним депутатом України Третяковою Г.М. та іншими народними депутатами України, і зазначає таке.

Законопроектом пропонується доповнити Закон України «Про Державний бюджет України на 2026 рік» новою статтею 58, якою встановити, що відкриття нових бюджетних програм, не передбачених цим Законом, у сферах, що належать до предметів відання Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (далі – Комітет), здійснюється виключно за попереднім погодженням Комітету та за наявності належного обґрунтування необхідності таких видатків, їх цільового спрямування та очікуваних результатів реалізації відповідної бюджетної програми

Як зазначають автори законопроекту та Міністерство фінансів України, його реалізація не матиме впливу на видаткову частину державного та місцевих бюджетів.

Метою проєкту Закону є запровадження у 2026 році додаткового механізму парламентського контролю за відкриттям нових бюджетних програм, не передбачених Законом України «Про Державний бюджет України на 2026 рік», у сферах соціальної політики та захисту прав ветеранів.

Підтримуючи ідею законопроекту, варто зазначити, що Розділ II цього законопроекту має назву «Прикінцеві та перехідні положення». Проте, у проєктах законів про внесення змін до інших законів цей розділ має називатися виключно «Прикінцеві положення».

Доцільно також усунути термінологічну неточність, зокрема слова «відкриття нових бюджетних програм» замінити словами «затвердження нових бюджетних програм».

Крім того, положення абзацу 5 пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» за своїм змістом фактично дублюють положення абзацу 2 цього ж пункту.

Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України, Міністерство юстиції України, СПО об'єднань профспілок повідомили про відсутність зауважень до законопроекту.

Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України та Міністерство фінансів України не підтримують законопроект та звертають увагу на те, що положення законопроекту не узгоджуються з нормами Бюджетного кодексу України та Регламенту Верховної Ради України, а також надають низку інших зауважень.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини підтримує законопроект.

Дослідницька служба Верховної Ради України вважає, що прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2026 рік" щодо погодження відкриття нових бюджетних програм у сфері соціальної політики та захисту прав ветеранів» (реєстр. № 15315 від 11.06.2026) може точково вирішити проблему посилення контрольної функції одного з комітетів Верховної Ради України. Проте це рішення буде стосуватися окремих сфер – а саме, сфер соціальної політики та захисту прав ветеранів, – та буде обмежене у часі строком дії Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік». На думку Служби, системнішим кроком могло би стати, принаймні, внесення змін до статті 27 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» щодо уточнення прав комітетів у процесі контролю виконання Державного бюджету України. Оптимальним могло би бути додаткове узгодження положень частини першої статті 52 БК України та частини четвертої статті 160 Регламенту Верховної Ради України.

Враховуючи вищезазначене та результати обговорення проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік» щодо погодження відкриття нових бюджетних програм у сфері соціальної політики та захисту прав ветеранів (реєстр. № 15315), поданого народним депутатом України Третяковою Г.М. та іншими народними депутатами України, Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів ухвалив висновок та рекомендує Верховній Раді України зазначений законопроект за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу.

Про прийняте рішення повідомити головний Комітет – Комітет Верховної Ради України з питань бюджету.

Голова Комітету

Г. Третякова